

Czas trwania: **1- 4 dni (w zależności od wybranych modułów)**

Temat szkolenia: „**Bezpieczeństwo układów sterowania maszyn wg EN ISO 13849**”

MODUŁ 1 Zasady projektowania wg EN ISO 13849-1

DZIEŃ 1	
09:00-09:30	Przywitanie, określenie oczekiwań uczestników, omówienie programu
09:30-10:30 (60')	1. Wymagania prawne i normatywne: <ul style="list-style-type: none"> - Które wymagania zasadnicze dyrektywy maszynowej (MD) dotyczą sterowania? - Jaki wpływ na bezpieczeństwo maszyn mają procesy zachodzące w normalizacji? - Jakie normy są najważniejsze dla projektanta układu sterowania maszyny? - Jakie zmiany w normie EN ISO 13849 są w trakcie opracowywania? - Czym różnią się zasadnicze od minimalnych wymagań dla układów bezpieczeństwa maszyn? - Jakie są wymagania dla układów sterowania w przypadku przebudowy maszyn?
10:30-10:40	Przerwa kawowa
10:40-11:40 (60')	1. ...cd: Wymagania prawne i normatywne <ul style="list-style-type: none"> - Jakie wymagania w zakresie oceny ryzyka stawia dyrektywa maszynowa? - Przykład przedstawiający zagadnienia analizy zagrożeń i oceny ryzyka - Jak należy realizować iteracyjny proces zmniejszania ryzyka? - Jaką rolę w procesie zmniejszania ryzyka pełnią elementy systemu sterowania związane z bezpieczeństwem (SRP/CS)?
11:40-11:50	Przerwa kawowa
11:50-13:15 (85')	2. Podstawowe zagadnienia dotyczące SRP/CS <ul style="list-style-type: none"> - Co zawiera norma EN ISO 13849-1? - Jakimi zagadnieniami zw. z bezpiecz. zajmuje się, a jakimi nie zajmuje się EN ISO 13849-1? - Porównanie kluczowych pojęć dotyczących bezpieczeństwa funkcjonalnego: - Kategorie Bezpieczeństwa wg EN 954-1 - Performance Level (PL) wg EN ISO 13849-1 - Poziom Nienaruszalności Bezpieczeństwa (SIL) wg EN 62061 i norm pokrewnych. - Cztery obszary bezpieczeństwa maszyny: mechanika, hydraulika, pneumatyka oraz część elektryczna, elektroniczna i programowalna - Jakie rodzaje SRP/CS stosuje się we współczesnych maszynach? - Jakie parametry SRP/CS będą musieli podawać ich dostawcy?
13:15-14:00	Przerwa obiadowa
14:00-15:10 (70')	2. ...cd: Podstawowe zagadnienia dotyczące SRP/CS <ul style="list-style-type: none"> - Które SRP/CS nadają się do jakich aplikacji? - Elementy układu bezpieczeństwa współpracujące z osłonami - Łączenie szeregowo elementów - Elementy bezpieczeństwa rozpoznające obecność osób w strefach niebezpiecznych
15:10-15:20	Przerwa kawowa
15:20-16:30 (70')	2. ...cd: Podstawowe zagadnienia dotyczące SRP/CS <ul style="list-style-type: none"> - Układy logiczne zapewniające funkcje bezpieczeństwa - Elementy wykonawcze układu bezpieczeństwa - Parametry elementów hydraulicznych i pneumatycznych związane z bezpieczeństwem - Zagrożenia powodowane przez układ hydrauliczny i pneumatykę - Jakie są wymagania dla oprogramowania systemu bezpieczeństwa?
16:30-17:00	Pytania i dyskusja

DZIEŃ 2

08:30-09:00	Powtórka, sprawdzenie, które z oczekiwań uczestników udało się już spełnić
09:00-10:30 (90')	<p>3. Projektowanie bezpiecznego sterowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - Krok po kroku do PL – jak pow. być realizowany proces wdraż. bezpiecznego rozwiązania? - Czym jest funkcja bezpieczeństwa? - Jakie funkcje realizowane przez maszyny są funkcjami bezpieczeństwa? - Funkcje bezpieczeństwa w hydraulice/pneumatyce - Jakie funkcje bezpieczeństwa integruje się w komponentach maszyn? <p>Przykład/ćwiczenie 1: <i>Zdefiniuj funkcje bezpieczeństwa dla przykładowej maszyny</i></p>
10:30-10:40	Przerwa kawowa
10:40-12:00 (80')	<p>3. ...cd: Projektowanie bezpiecznego sterowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - Czym jest Performance Level (PL) i jak wyznaczyć wymagany PL (PLr)? - Jakie czynniki wpływają na osiągnięcie wymaganego PL i jak określić osiągnięty PL? - Czym są kategorie bezpieczeństwa i jakie wymagania muszą one spełniać? - Czym różnią się kategorie bezpieczeństwa od kategorii zatrzymania? - Przykłady architektury układów sterowania - Czym jest parametr MTTF (Mean Time To Failure) i wartości powiązane? <p>Przykład/ćwiczenie 2: <i>Określ kategorię, MTTFd, PL dla przykładowej funkcji bezpieczeństwa</i></p>
12:00-12:10	Przerwa kawowa
12:10-13:15 (65')	<p>3. ...cd: Projektowanie bezpiecznego sterowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - Czym jest i kiedy występuje DC (Diagnostic Coverage)? - Czym jest i kiedy występuje CCF (Common Cause Failure)? <p>Przykład/ćwiczenie 3: <i>Określ kategorię, MTTFd, DC, CCF, PL dla przykładowej funkcji bezp.</i></p>
13:15-14:00	Przerwa obiadowa
14:00-15:00 (60')	<p>3. ...cd: Projektowanie bezpiecznego sterowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jak budować diagramy blokowe? - Jak optymalnie dzielić system na podsystemy? - Przykłady realizacji złożonych systemów sterowania zw. z bezpieczeństwem <p>Przykład/ćwiczenie 4: <i>Określ kategorię, MTTFd, DC, CCF, PL dla przykładowej funkcji bezp.</i></p>
15:00-15:10	Przerwa kawowa
15:10-16:00 (50')	<p>3. ...cd: Projektowanie bezpiecznego sterowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przykłady realizacji złożonych systemów sterowania zw. z bezpieczeństwem - Stworzenia jakiej dokumentacji technicznej wymaga EN ISO 13849-1? - O czym musi zostać poinformowany użytkownik w instrukcji użytkownika?
16:00-16:30	Pytania i dyskusja

MODUŁ 2 Ćwiczenia z użyciem programu Sistema

DZIEŃ 3	
08:30-09:00	Powtórka, sprawdzenie, które z oczekiwań uczestników udało się już spełnić
09:00-10:00 (60')	4. Podstawy użytkowania programu SISTEMA <ul style="list-style-type: none"> - Struktura projektu i funkcji bezpieczeństwa w Systemie - Jak budować funkcje bezpieczeństwa? - Jak korzystać z gotowych bibliotek SRP/CS? - Tworzenie podsystemów użytkownika - Zawansowane ustawienia Systemy
10:00-10:10	Przerwa kawowa
10:10-11:40 (90')	5. Ćwiczenia z użyciem programu Sistema <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenie 1 (50') - ćwiczenie 2a (40')
11:40-11:50	Przerwa kawowa
11:50-13:15 (85')	5. ..cd: Ćwiczenia z użyciem programu Sistema <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenie 2b (15') - ćwiczenie 3 (35') - ćwiczenie 4 (35')
13:15-14:00	Przerwa obiadowa
14:00-14:50 (50')	5. ..cd: Ćwiczenia z użyciem programu Sistema <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenie 5 (50')
14:50-15:00	Przerwa kawowa
15:00-16:00 (60')	5. ..cd: Ćwiczenia z użyciem programu Sistema <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenie 6 (60')
16:00-16:30	Pytania i dyskusja

W celu sprawnego przeprowadzenia ćwiczeń (w ramach MODUŁU 2 szkolenia) uczestnicy proszeni są o przywiezienie własnych laptopów oraz wcześniejsze ściągnięcie i zainstalowanie programu Sistema ze strony producenta.

<http://www.dguv.de/ifa/praxishilfen/practical-solutions-machine-safety/software-sistema/index.jsp>

DZIEŃ 4

08:30-09:00	Powtórka, sprawdzenie, które z oczekiwań uczestników udało się już spełnić
09:00-10:30 (90')	6. Walidacja – podstawy <ul style="list-style-type: none"> - Co zawiera norma EN ISO 13849-2:2012 (wydanie drugie) i czym różni się od wyd. 1-szego? - Jak wygląda proces przeprowadzania walidacji? - Metody walidacji - Walidacja wymagań, funkcji bezpieczeństwa, PL i kategorii bezpieczeństwa, wymagań środowiskowych, wymagań dot. konserwacji, dokumentacji i instrukcji użytkowania
10:30-10:40	Przerwa kawowa
10:40-12:00 (80')	7. Narzędzia walidacji układów mechanicznych <ul style="list-style-type: none"> - Podstawowe i wypróbowane zasady bezpieczeństwa w mechanice - Wypróbowane elementy mechaniczne - Listy defektów i wykluczeń defektów 8. Narzędzia walidacji układów pneumatycznych <ul style="list-style-type: none"> - Podstawowe i wypróbowane zasady bezpieczeństwa w pneumatyce - Listy defektów i wykluczeń defektów
12:00-12:10	Przerwa kawowa
12:10-13:15 (65')	9. Narzędzia walidacji układów hydraulicznych <ul style="list-style-type: none"> - Podstawowe i wypróbowane zasady bezpieczeństwa w hydraulice - Listy defektów i wykluczeń defektów 10. Narzędzia walidacji układów elektrycznych <ul style="list-style-type: none"> - Podstawowe i wypróbowane zasady bezpieczeństwa w elektryce
13:15-14:00	Przerwa obiadowa
14:00-14:30 (30')	10. ..cd: Narzędzia walidacji układów elektrycznych <ul style="list-style-type: none"> - Wypróbowane elementy elektryczne - Listy defektów i wykluczeń defektów
14:30-15:00	Weryfikacja spełnienia oczekiwań uczestników, pytania i dyskusja